

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Даниел Христов Вачков

Институт за исторически изследвания при БАН, научно направление 2.2. История и археология, научна специалност История на България за придобиване на научната степен доктор по професионално направление 2.2. История и археология с кандидат Иво Христов Косев

Представеният от докторанта дисертационен труд на тема Родът Стайнови, разглежда произходът, живота и многостранната дейност на представителите на несъмнено най-известния български род от гр. Казанлък. С оглед на съществената роля, която отделни членове на семейство Стайнови играят в политическия, стопански и културния живот не само на региона, но и в национален мащаб, може категорично да се заяви, че изследваната тема има безспорно голямо научно значение.

Структурата следва класическия модел на подобен род дисертационни изследвания – увод, пет глави, заключение, библиография и голям брой приложения.

В увода и в първа глава на изложението докторантът добре е представил целите и задачите на изследването. Използвайки теоретичните трудове на утвърдени наши специалисти в областта на генеалогията г-н И. Косев излага използваните от него методи при написването на историята на рода Стайнови. В тази теоретична част на изложението авторът демонстрира отлично познаване на изискванията на генеалогичното изследване и по-нататък в хода на изложението успешно ги прилага.

Втора глава на изложението е посветена конкретно на изследването и разглежда накратко историята на региона от периода на Късното средновековие до средата на XIX в. Тази част е добре замислена и осъществена и има за цел да въведе читателя в общата стопанска и културна обстановка във времето, когато започва началната история на видния казанлъшки род.

Трета глава представя възникването и установяването на рода в Казанлък и запознава с биографиите на различните му представители, част, от които ще бъдат обект на по-детайлно изследване в следващите глави на дисертацията. В този начален етап от историята на семейството, където достоверните източници са твърде малко и се премесват с много митове и легенди, докторантът добре се справя като излага различните

версии, битувачи в краеведската литература относно произхода на рода и ги съпоставя със сведенията, съхранение в семейната памет.

Четвърта глава е посветена на стопанско-финансовата дейност на рода Стайнови. Тук докторантът е използвал голям кръг от източници – документален и снимков материал от музея в Казанлък, регионални периодични издания и различни краеведски изследвания, някои от които са дело на самите Стайновци. В тази част на изложението добре проследен стопанския възход на фамилията след Освобождението на България. Много показателен за предприемаческия дух на нейните представители е факта, че успяват да развият и разширят дейността си в един от най-засегнатите занаятчийски отрасли, а именно – гайтанджийството. Много добре е показана ролята на фамилията в стопанската модернизация на града и региона – както с текстилната фабрика, така и най-вече с изграждането на електроцентралата.

Последната пета глава е посветена на друга много значима обществена дейност на рода Стайнови – дарителството – явление, което в епохата на следосвобожденска България е пряко свързано с успешното предприемачество. Тук сравнително подробно са представени многобройните дарителски инициативи на рода и тяхната роля както в развитието на културното дело и на здравеопазването в града, така и за съхраняването на паметта за местните герои, отдали живота си за Отечеството.

В заключението на дисертацията е направено обобщение на изложените в работата тези. Аргументирано и убедително са формулирани изводите на докторанта от генеалогичното изследване.

Мога да заявя, че в представения труд г-н Иво Косев е постигнал пълно съответствие между използваните методи на изследване и заложените в дисертацията цели и задачи.

Основните научни приноси на работата се открояват най-вече в четвърта и пета глава. В тях докторанта успешно е открил водещото място на рода Стайнови, посредством тяхната стопанска и обществена активност, за икономическата и културната модернизация на гр. Казанлък, както и техния немалък дял за цялостното развитие на българското общество в периода от Освобождението до средата на XX в.

Езикът и стилът, на които е написана дисертацията напълно отговоря на академичните изисквания. Добре се борави с историческите и генеалогичните термини и понятия.

Основната ми забележка към труда е, че в него не са използвани в достатъчна степен научни изследвания, отнасящи се до политическите, стопанските и културните процеси в национален мащаб. Това е било особено необходимо, когато дисертантът се е спирал на дейността на хора като Петко Стоянов Стайнов и на Петко Христов Стайнов, която има национални измерения. Същото се отнася и за случаите, когато се разглеждат определени политически и стопански събития в Казанлък на фона на цялостното политическо и икономическо развитие на страната. Навсякъде в текста авторът се е опирал предимно на краеведски изследвания, в които понякога или част от твърденията не са точни или изобщо се губи общата перспектива. Този подход е причина за появата на някои грешки и неточности. Най-съществено те се проявяват в частите, посветени на стопанските теми. Така например твърдението на с. 305, че 1929 г. и 1930 г. са най-тежките в икономическо отношение изобщо не е вярно. Макроикономическите показатели на България са най-влошени през 1933 и 1934 г. Също не е вярно твърдението на стр. 311, че избухването на Втората световна война поставило българското стопанство в хаос. Освен в научната литература тази теза се опровергава и от самият докторант, който малко по-нататък в текста отбелязва сериозните печалби на предприятията през първите години на Втората световна война. Неточно е характеризирана и финансово-икономическата обстановка в страната след преврата от 9 септември 1944 г. А емитираните по-късно два вътрешни заема са абсолютно принудителни и са форма на допълнително данъчно облагане на частните предприятия. Всички тези неточности можеха да бъдат пропуснати най-малкото ако докторантът беше използвал поне т. 9 История на България 1918 – 1944, издадена от Института за исторически изследвания при БАН през 2012 г.

Въпреки направените бележки в заключение мога да заявя, че като цяло дисертационният труд има своите безспорни приноси и качества и въз основа на тази констатация си позволявам да препоръчам на Научното жури да присъди на г-н Иво Косев научната и образователна степен Доктор.

22 ноември 2021

проф. д-р Даниел Вачков